

Miðvikudaginn 29. nóv. 1922.

Nr. 28/1922.

Hans Magnús Torfason

(Jón Ásbjörnsson)

gegn

Karli Olgeirssyni

(B. P. Kalman).

Meiðyrðamál.

Dómur gestarjettar Ísafjarðar 12. jan. 1922:
Framangreind ummæli eiga að vera dauð og ómerk.

Stefndur Hans Magnús Torfason greiði sekt í ríkissjóð 60 kr., eða sæti 10 daga einföldu fangelsi ef sektin er eigi greidd í tæka tíð.

Stefndur greiði stefnanda Karl Olgeirssyni 40 kr. í málskostnað.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 3 sólarhringa frá löglegri birtingu hans að viðlagðri lagaaðför.

Dómur hæstarjettar.

Svo sem fram er tekið í hinum áfrýjaða dómi, er mál þetta risið útaf því, að áfrýjandi, Magnús sýslumaður Torfason, lagði fram í lögreglurjetti Ísafjarðarkaupstaðar 5. okt. 1920, við rannsókn útaf broti á 18. gr. laga 14. nóvbr. 1917 um aðflutningsbann á áfengi, er hann hafði með höndum sem rannsóknardómari, skjal nokkurt með yfirskriftinni: »Skrá yfir nokkra menn, er lögreglustjóri telur að ekki sje trúandi fyrir áfengi í stórskömtum sem læknislyfi«.

Á þessari skrá stóð meðal annars nafn stefnda, og þareð hann taldi þetta freklega meiðandi og móðgandi fyrir sig, höfðaði hann meiðyrðamál þetta.

Þegar þess er gætt, að læknir, sem lætur af hendi áfengi sem læknislyf, verður að sjálfsögðu að gæta meiri varúðar í útlátum sínum á áfengi til vínhneigðra manna en annara, þá verður að álita að

það hafi verið eðlilegt að áfrýjandi í umræddri rjettarrannsókn rannsakaði þetta atriði sjerstaklega, en í þeirri rannsókn var hin umrædda skrá að álitir rannsóknardómarans einn liður. Þar sem enn fremur álit lögreglustjórans um að taka nafn stefnda á umrædda skrá styðst við framburð tveggja vitna, er leidd hafa verið í málinu, verður það eigi talið með öllu ástæðulaust, að áfrýjandi tók nafn stefnda á skrána, og verður því ekki álitid, að hann hafi með þessu farið út fyrir þau takmörk, sem honum voru sett sem rannsóknardómara í umgetinni rannsókn, og er þá eigi heimild til þess, að dæma hann til hegningar eða taka ómerkingarkröfu stefnda til greina.

Það ber því að fella hinn áfrýjaða dóm úr gildi og sýkna áfrýjanda af kröfum stefnda.

Eftir atvikum þykir rjett að málskostnaður fyrir undirrjetti falli niður, en málskostnað fyrir hæstarjetti greiði stefndi áfrýjanda með 150 kr.

Því dæmist rjett vera:

Áfrýjandi, sýslumaður Hans Magnús Torfason, á að vera sýkn af kröfum stefnda, Karls Olgeirssonar, í máli þessu. Málskostnaður fyrir undirrjetti fellur niður, en málskostnað fyrir hæstarjetti greiði stefndi áfrýjanda með 150 kr. að viðlagðri aðför að lögum.

Forsendur hins áfrýjaða dóms hljóða svo:

Tildrög máls þessa eru á þá leið, að 5. október 1920 lagði stefndur, Hans Magnús Torfason sýslumaður í Árnassýslu, sem þá var bæjarfógeti á Ísafirði, fram í lögreglurjetti Ísafjardarkaup-

staðar við rannsókn í málinu um brot á lögum um aðflutningsbann á áfengi 14. nóvbr. 1917, skjal undirritað af honum sjálfum sem bæjarfógeta, er hann sýndi vitnum sem hann yfirheyrði, og var yfirskrift skjals þessa: »Skrá yfir nokkura menn, er lög-reglustjóri telur að ekki sje trúandi fyrir áfengi í stórskömtum sem læknislyfi«. En á skrá þessari er stefnandi, Karl Olgeirsson kaupmaður á Ísafirði, talinn nr. 8. Tjáist stefnandi hafa sjeð nafn sitt á skránni, og telur hann aðdróttanir þær og orðin sjálf, er hin ofangreinda, tilvitnaða fyrirsögn hefir inni að halda, ærumeiðandi fyrir sig.

Með stefnu útgefinni 9. ágúst f. á. hefir stefnandi því höfðað mál þetta fyrir gestarjetti Ísafjarðar samkvæmt N. L. 1—2—16, gegn stefndum fyrir ærumeiðandi orð og aðdróttanir, og krafist þess, að stefndur verði dæmdur til að greiða sekt fyrir ofangreind orð og aðdróttanir, að orðin verði að því er stefnanda snertir, dæmd dauð og ómerk, og að stefndur verði dæmdur til að greiða honum málskostnað að skaðlausu samkvæmt reikningi eða til vara eftir mati dómarans.

Stefndur krefst þess hinsvegar, að hann verði sýknaður af öllum kröfum stefnanda, þar á meðal ómerkingarkröfu, og að stefnandi verði dæmdur til að greiða málskostnað að skaðlausu eftir mati rjettarins.

Eins og fyr segir, telur stefnandi hin átöldu ummæli freklega meiðandi fyrir sig, með því að í þeim felist aðdróttun um óráðvendni, eða aðdróttun um það, að sem sjúkling sje honum eigi trúandi fyrir áfengislyfjum sjálfs hans vegna, eða þess vegna, að hann noti áfengið í bága við bannlögin — jafnvel öðrum til skaðræðis — og ennfremur, að ummælin sjeu framkomin í því skyni að hnekkja virðingu hans og trausti.

Aftur á móti heldur stefndur því fram, að það sje fjarri sanni, að í ummælunum felist nokkur aðdróttun um óráðvendni. Skráin, sem ummælin standi í, sje einn þáttur í rannsókn, og miði að því að fá nánari vitneskju um áfengi, sem fengið hafi verið úr einni af lyfjabúðum landsins, að rannsókn þessi hafi eigi verið hafin til þess að grenslast eftir áfengisskömtum til sjúklinga, heldur til ósjúkra manna, að ekkert hafi verið fjær stefndum en að dróttu því að stefnanda, að hann hafi drukkið lyfseðlaáfengið í bága við bannlögin, og yfirleitt sje ekkert jafn langt frá sannleikanum og það, að hin umstefndu ummæli sjeu framkomin í því skyni, að hnekkja virðingu og trausti stefnanda. En auk

Þess sem ummælin sjeu ósaknæm í sjálfu sjer, verði þau fyllilega rjettlætt — fyrst og fremst með útdrætti úr áfengisskamtaskrá, og í öðru lagi með framburði 2 vitna, er hafi borið það fyrir lögreglurjetti, að þau telji stefnanda »alkunnan óreglumann«.

Loks heldur stefndur því fram, að nefnd skrá sje til orðin og fram komin eftir dómi stefnds og bestu samvisku, sem sjálf-sagður og nauðsynlegur liður í starfi hans sem embættismanns við rannsókn í bannlagamáli, er honum hafi verið skipað að framkvæma af stjórnarráði Íslands.

Að því nú hin átöldu ummæli snertir, verður því eigi neit- að, að þau út af fyrir sig eru freklega meiðandi fyrir stefnanda, með því að í þeim felst aðdróttun um, að stefnandi hafi eigi sama trúverðugleik og aðrir. En spurning er um það, hvort um- mælin sjeu rjettlætt með því, er stefndur færir sjer til afsökunar.

Eins og áður segir, heldur stefndur því fram, að skráin, sem ummælin standi í, sje þáttur í rannsókn, er miði að því að fá nánari vitneskju um áfengi, er fengið hafi verið í einni af lyfjabúðum landsins.

En skráin gefur engar upplýsingar um það. Heldur eigi er neitt framkomið í málinu, er sýni, að skráin sje þáttur í eftir- grenslan eftir áfengisskömtum til ósjúkra en eigi sjúklinga.

Þá hefir stefndur lagt fram útdrátt úr skrá yfir áfengi, látið úti til notkunar nokkurra manna eftir lyfseðlum frá lög- giltum lækni. En lög nr. 91, 14. nóv. 1917, um aðflutningsbann á áfengi, heimila, að lyfsalar selji mönnum áfengi eftir lyfseðli frá löggiltum lækni, og þar sem ekkert er fram komið í máli þessu til upplýsingar því, að hjer sje um annað en löglega sölu að ræða, virðist útdráttur þessi þýðingarlaus fyrir málið.

Að því svo snertir það atriði, að tvö vitni hafi borið það fyrir lögreglurjetti, að þau teldu stefnanda alkunnan óreglumann, þá hafa tvö vitni að sönnu borið það fyrir lögreglurjetti Ísa- fjardar, að þau teldu engan af þeim mönnum, sem á umræddri skrá standa, reglumann, þar á meðal stefnanda, og annað vitn- anna borið það, að það teldi hann alkunnan óreglumann, en hvorugt vitnanna hefir staðfest framburð sinn með eiði, og hefir honum þó verið mótnælt sem röngum. Framburður þessi virðist því þýðingarlaus fyrir þetta mál.

Samkvæmt framanskriðuðu hefir stefndur því eigi rjettlætt hin átöldu ummæli eða sýnt að þau sjeu fram komin sem sjálf- sagður og nauðsynlegur liður í starfi stefnds sem embættismanns

við fyrirskipaða rannsókn. Það ber því, eftir kröfu stefnanda, að dæma hin átöldu ummæli dauð og ómerk, sbr. 220. gr. hinna alm. hegningarlaga 25. júní 1869, svo ber og að dæma stefnda í sekt fyrir þau, sbr. 219. gr. fyrnefndra laga, og þykir sektin hæfilega ákveðin 60 krónur, og komi 10 daga einfalt fangelsi í stað sektarinnar, ef hún er eigi greidd á rjettum tíma.

Eftir þessum úrslitum virðist rjett, að stefndur greiði stefnanda málskostnað fyrir undirrjetti, er ákveðst 40 krónur

Hvortveggi málsaðilja hafa krafist ómerkingar og sekta fyrir nokkur ummæli í sóknar- og varnar-skjölum málsins, en eftir atvikum virðist ekki næg ástæða til að taka kröfur þessar til greina.

Föstudaginn 1. desbr. 1922.

Nr. 29/1922.

Geo. Copland & Co. h. f.

(B. P. Kalman)

gegn

L. Fjeldsted vegna A. Ross

f. h. eigenda skonnert »Jenny«

(L. Fjeldsted).

Útaf endurgreiðslu farmgjalds.

Dómur sjórjettar Reykjavíkur 4. júní 1921: Stefndi, Axel Ross f. h. eigenda Sk. „Jenny“, á að vera sýkn af kröfum stefnda Geo. Copland & Co. h. f. í þessu máli.

Í málskostnað greiði stefnandi stefndum 100 krónur.

Dóminum ber að fullnægja áður 3 sólarhringar eru liðnir frá löglegri birtingu hans, að viðlagðri aðför að lögum.

Dómur hæstarjettar.

Hjer fyrir rjettinum er það viðurkent — en því var neitað fyrir sjódóminum — að viðgerð á skipinu »Jenny« hafi verið lokið í Lissabon 26. jan. 1919,